

Sídlné a regionálne preferencie žiakov stredných škôl v Skalici v roku 2007

Vladimír SLAVÍK, Róbert GRÁC, Tomáš KURTA

Abstract: *Analysis of settlement and regional preferences of students of high schools in Skalica in year 2007 is a part of long-time researches in settlement geography and it's a part of wider conceived researches of settlement a regional preferences in Slovak republic too. The main aim of this paper is in short form present the results of analysis of settlement and regional preferences of students of four high schools in Skalica in year 2007 (377 respondents).*

Key words: *the settlement and regional preferences, students of high schools, Skalica*

Úvod

Analýza sídelných a regionálnych preferencií žiakov stredných škôl v Skalici v roku 2007 je súčasťou dlhodobějších sídelnogeografických výskumov v uvedenom meste ako aj súčasťou širšie koncipovaného výskumu sídelných a regionálnych preferencií v SR. Pravidelné sídelnogeografické výskumy v meste Skalica sa realizujú pod vedením V. Slavíka už od roku 1993. Doterajšie výstupy boli prezentované formou expertíznych štúdií (Slavík, V. a kol., 1994), projektov (Slavík, V., Sklenář, P., Vajla, E., Hlavatý, J., 1998, Slavík, V., Drahošová, V., Hoferka, M., Zajíčková, M., Michalovič, P., Gajda, J., 2000), celej série článkov (Slavík, V., 1997, 2000, atď.), viacerých diplomových a bakalárskych prác. Finálnym produktom bude pripravovaná sídelnogeografická monografia mesta Skalica.

Problematika sídelných a regionálnych preferencií donedávna absentovala v slovenských sídelnogeografických prácach, resp. bola len súčasťou širšie koncipovaných sídelných prácach. Rozvoj skúmanej problematiky nachádzame v 60-tych a v 70-tych rokoch 20. storočia hlavne v behaviorálne orientovanej angloamerickej literatúre. V bývalom Československu a strednej Európe sa podobné práce objavujú v 80-tych a predovšetkým na prelome 80-tych a 90-tych rokov s dominantným zastúpením českých autorov (Bartnicka, M., 1986, 1987, Drbohlav, D., 1989, 1990a, 1990b, 1990c, 1992, Drbohlav, D., Blažek, J., 1990, Hrdlička, M., 1983, Illner, M., 1986, Kotačka, L., 1974, 1976, Mrklasová, M., 1988, Siwek, T., 1988), za Slovensko môžeme spomenúť len štúdiu I. Kusého a kol. (1982) zameranú na sociálne aspekty sídelnej migrácie Bratislavy. Na základe tejto situácie a pretrvávajúcej absencie tohto smeru v SR sa na Katedre humánnej geografie a demogeografie PRIF UK v Bratislave začal takto orientovaný výskum v rokoch 1995 - 1999 vo vybraných lokalitách SR – Skalica (Slavík, V., Sedlák, M., 1997), Banská Štiavnica (Šimonová, J., 1995), Kežmarok (Slavík, V., Sedlák, M., 2000, Sedlák, M., 2000), Bratislava (Zimanová, E., 1999) a zopakoval sa v rokoch 2007 - 2008 (Skalica, Pezinok - Juriš, M., 2007, Rajec - Baránková, Z., 2008, Vranov nad Topľou - Eliáš, P., 2008).

Metodika výskumu

Kardinálnym problémom pri skúmaní sídelných a regionálnych preferencií je zostavenie ankety a následný výber respondentov. Z dôvodu analýzy vývoja trendov sídelných a regionálnych preferencií žiakov stredných škôl v Skalici, sme aj v tomto prípade využili identický metodický postup a anketu z roku 1996 pozostávajúcu z týchto tematických okruhov:

1. základná charakteristika vzorky,
2. migračná minulosť,
3. návštevnosť,
4. spokojnosť s terajším sídlom školy,
5. sídelné a regionálne preferencie.

Vzhľadom na obmedzený rozsah tohto príspevku predstavíme len základné preferenčné a nepreferenčné tendencie študentov s obmedzením na územie Slovenskej republiky a preferencie veľkostného typu obce budúceho bydliska a pracoviska, ako aj typu prostredia budúceho bydliska.

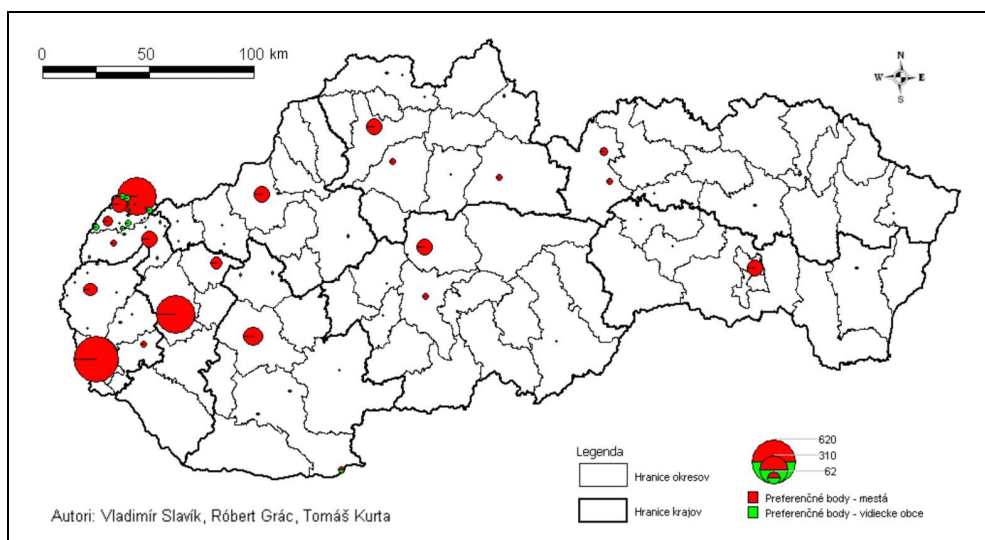
Anketa bola realizovaná v triedach 2. a 3. ročníka počas jednej vyučovacej hodiny pod vedením výskumného pracovníka. Anketa sa uskutočnila v priebehu októbra 2007. Pri vyhodnocovaní ankety sme zvolili jednotný bodovací systém hodnotenia atraktívnosti (neatraktívnosti) respondentmi označených cieľov (5 bodov – 1. miesto v poradí, 4 body – 2. miesto, 3 b. – 3. miesto, 2 b. – 2. miesto, 1 b. – 1. miesto). Kartografické výstupy (*Mapa 1, 2*) boli vypracované v prostredí MapInfo Professional 9.0.

Analyza sídelných a regionálnych preferencií žiakov SŠ v Skalici v roku 2007

Vzorku respondentov tvorilo 377 (v roku 1996 - 314) stredoškólkov, z toho 165 (43,77 %) chlapcov a 212 (56,23 %) dievčat zo štyroch stredných škôl v Skalici:

1. Gymnázia Františka Vítázoslava Sasinka – 133 respondentov (48 mužov a 85 žien),
2. Strednej zdravotníckej školy – 72 respondentov (5 mužov a 67 žien),
3. Súkromnej strednej odbornej školy VIA HUMANA – 72 respondentov (22 mužov a 50 žien),
4. Združenej strednej školy – 100 respondentov (90 mužov, 10 žien).

V anketách sídelných a regionálnych preferencií sa objavilo celkove 97 lokalít (*Mapa 1*) s vyrovnanou početnosťou miest a vidieckych obcí (45 a 43).

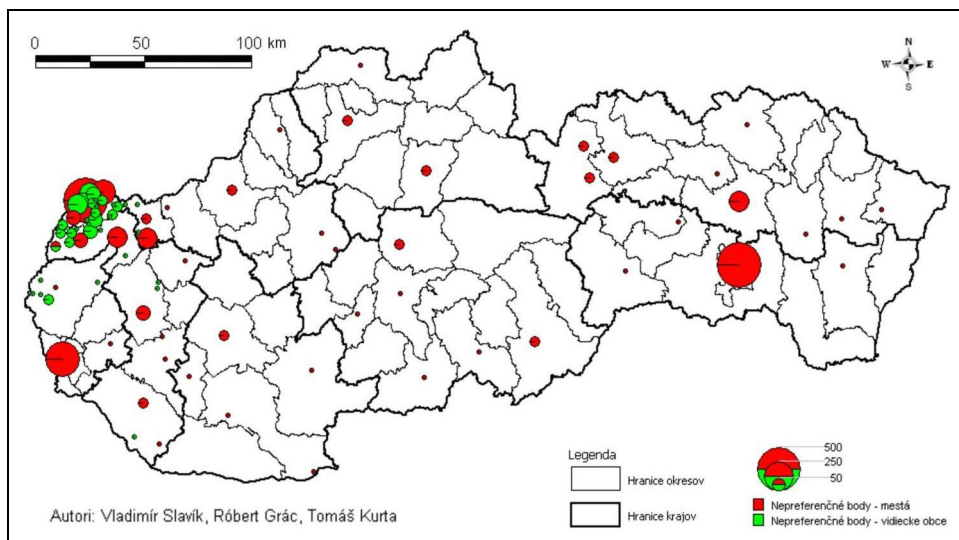
Mapa 1. Sídelné preferencie žiakov stredných škôl v Skalici v roku 2007

Podielom preferenčných bodov však jednoznačne dominovali mestá (87,3 %). Až 50 % preferencií patrilo prvým trom mestám – metropole SR Bratislava (20,1 %), mestu, kde sa realizovala anketa – Skalica (14,8 %) a najbližšiemu krajskému mestu Trnave (14,5 %). Vidiecke obce získali 9,5 % (Unín, Vrádište, Brodské, Kátov, atď.) a regióny (Vysoké Tatry, atď.) 3,2 % preferencií. Hlavnými dôvodmi preferencií boli: možnosti pracovného uplatnenia (Bratislava, Trnava), dobrá úroveň občianskej vybavenosti (Bratislava), možnosti športového a rekreačného vyžitia (Bratislava), ako aj preferencia rodiska (Skalica) a osobné sympatie (Skalica, Bratislava).

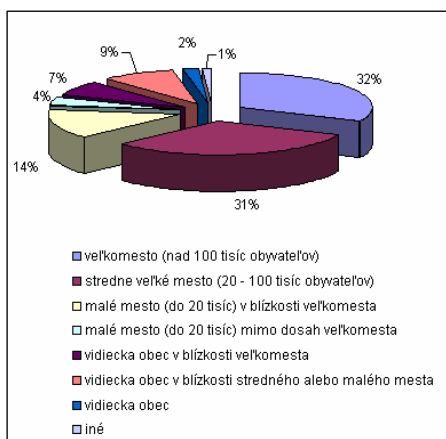
Pri nepreferenciách sa v anketách vyskytlo celkove 112 lokalít (*Mapa 2*) hlavne vďaka zvýšenému počtu miest (59). Rovnako aj pri nepreferenciách je podiel miest dominantný (67,7 %), ale výrazne nižší oproti preferenciám. Je to vďaka vyššiemu zastúpeniu nepreferenčných bodov tak vidieckych obcí (24,8 %) ako aj regiónov (6,4 %). Medzi hlavné dôvody nepreferencií patrili: osobné nesympatie (Holíč), nepekne prostredie (Holíč), vzdialenosť od príbuzných (Košice), nezamestnanosť (Východ SR) a nevýhody veľkomesta (Bratislava).

V ankete sa zisťovali aj preferencie veľkostného typu pre bývanie a prácu a typ obytného prostredia. Z ponúkaných veľkostných typov preferovali respondenti pre bývanie veľkomesto (32 %) a stredne veľké mesto (31 %) (*Graf 1*), pri výbere lokality pre prácu boli preferencie týchto veľkostných typov ešte jednoznačnejšie (veľkomesto – 41 %, stredne veľké mesto – 40 %) (*Graf 2*). Z ponuky typov obytného prostredia vyše polovica respondentov volila rodinný dom v novej časti mesta (54 %).

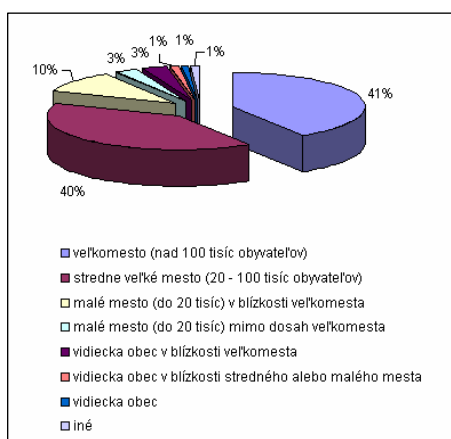
Súčasnú suburbanizačnú tendenciu sa v súčasnej mladej populácii pomaly začínajú prejavovať, rodinný dom na vidieku preferovalo 17 % respondentov, čo je viac ako získal doteraz obľúbený typ obytného prostredia - rodinný dom v historickej časti mesta (10 %) (Graf 3).

Mapa 2. Sídelné preferencie žiakov stredných škôl v Skalici v roku 2007

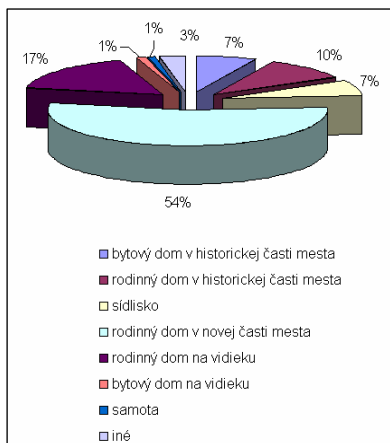

Graf 1. Vyberte veľkostný typ obce, v ktorej by ste chceli bývať

Graf 2. Vyberte veľkostný typ obce, v ktorej by ste chceli pracovať

Porovnanie výskumov sídelných a regionálnych preferencií v Skalici v rokoch 1996 a 2007 potvrdilo platnosť všeobecných tendencií, ale aj niektoré nové preferenčné trendy. Na rovnakej úrovni zostali jednoznačné preferencie metropoly Slovenska Bratislavy (vyše 20 % preferenčných bodov) ako aj preferencie krajských miest. Pozitívnym trendom je výrazné posilnenie preferencií mesta Skalica (posun z 11. na 2. miesto, nárast podielu preferenčných bodov z 2,7% na 14,8 %) a najbližšieho krajského mesta Trnava (nárast podielu preferenčných bodov zo 6,3 % na 14,5 %) ako aj posun ďalších záhorských miest (Malacky, Gbely) do prvej preferenčnej 20-ky. V prípade Skalice je to výsledok progresívneho vývoja a zlepšenia imidžu tohto mesta v posledných rokoch, v prípade Trnavy ide o nárast akceptácie krajského mesta. Výrazný pokles preferencií zaznamenal región Vysoké Tatry (pokles z 2. priečky na 14. miesto) ako aj ďalšie regióny, v rebríčku prvých 20 lokalít sa prvýkrát objavilo niekoľko vidieckych lokalít severného Záhoria (Unín, Vrádište, Brodské, Kátov).

Graf 3. Vyberte veľkosť typ obce, v ktorej by ste chceli trvale bývať

väčšie odlišnosti platia pre mesto Vranov nad Topľou predovšetkým v postavení tohto mesta tak v rebríčkoch preferencií (13. miesto) ako aj nepreferencií (1. miesto).

Tab. 1. Top 20 sídelných a regionálnych preferencií a nepreferencií žiakov SŠ v Skalici v roku 2007

P.	Mesto, obec, región	Preferenčné body	%	P.	Mesto, obec, región	Nepreferenčné body	%
1	BRATISLAVA	613	20,1	1	HOLÍČ	499	13,6
2	SKALICA	451	14,8	2	KOŠICE	494	13,5
3	TRNAVA	443	14,5	3	BRATISLAVA	258	7,0
4	NITRA	157	5,1	4	Východ	177	4,9
5	SENICA	103	3,4	5	SKALICA	148	4,0
6	TRENČÍN	99	3,2	6	Kátov	115	3,1
7	ŽILINA	96	3,1	7	SENICA	102	2,8
8	BANSKÁ BYSTRICA	94	3,1	8	KOMÁRNO	95	2,6
9	HOLÍČ	87	2,8	9	Kopčany	94	2,6
10	KOŠICE	86	2,8	10	Juh	90	2,5
11	MALACKY	78	2,6	11	PREŠOV	89	2,4
12	PIEŠŤANY	56	1,8	12	GBELY	82	2,2
13	GBELY	47	1,5	13	Vrádište	81	2,2
14	Vysoké Tatry	46	1,5	14	TRNAVA	65	1,8
15	Unín	26	0,8	15	Unín	56	1,5
16	Vrádište	26	0,8	16	Štefanov	55	1,5
17	POPRAD	25	0,8	17	ŠAŠTÍN – STRÁŽE	52	1,4
18	Brodské	21	0,7	18	Orava	49	1,3
19	Kátov	21	0,7	19	NITRA	41	1,1
20	LIPTOVSKÝ MIKULÁŠ	19	0,6	20	DUNAJSKÁ STREDA	39	1,1
	Ostatné	449	14,7		Ostatné	983	26,8
	Spolu	3 049	100		Spolu	3 664	100

Vysvetlivky: SKALICA – mesto, Unín – vidiecka obec, Vysoké Tatry - región

Záver

Analýza sídelných a regionálnych preferencií žiakov stredných škôl v Skalici v roku 2007 priniesla originálne výsledky porovnateľné s výskumami v Skalici v roku 1996 ako aj súčasnými výskumami v iných lokalitách. Pozitívnu zmenou je výrazný nárast preferenčných bodov v prospech mesta Skalica ako aj celkové lepšie vnímanie lokalít Záhoria a pokles neobľúbenosti najväčších miest Bratislava

a Košice. Detailnejšia analýza bude obsahom širšej štúdie sídelných a regionálnych preferencií žiakov stredných škôl v Skalici ako aj obsahom porovnávacej štúdie, ktorá bude sumarizovať doterajšie výskumy sídelných a regionálnych preferencií v SR. V roku 2009 plánujeme podobný výskum realizovať na troch vybraných vysokých školách SR.

Literatúra

- BARÁNKOVÁ, Z., 2008: Sídelno-geografická analýza miest Rajec a Rajecké Teplice. - [Diplomová práca]. Univerzita Komenského v Bratislave, Prírodovedecká fakulta, 95s. + 8s. príloh.
- BARTNICKA, M., 1986: Percepcja przestreni miejskiej Warszawy na przykladzie dzielnicy Ochota. *Przegląd geograficzny*, roč. 58, č. 1–2, 165–190.
- BARTNICKA, M., 1987: Preferencje mieszkaniowe warszawskich studentów – studium z geografii percepcii. *Przegląd geograficzny*, roč. 59, č. 4, 543–560.
- DRBOHLAV, D., 1989: Migrační motivace, regionální a sídelní preference obyvatelstva. [Kandidátská disertace]. Univerzita Karlova, Fakulta přírodovědecká, Praha, 236s.
- DRBOHLAV, D., 1990a: Migrační motivace, regionální a sídelní preference obyvatelstva československé a zahraniční literatuře. *Sociologický časopis*, roč. 26, č. 5, 358–374.
- DRBOHLAV, D., 1990b: Důvody regionálních a sídelních preferencí obyvatelstva v ČR. *Sborník československé společnosti geografické*, roč. 95, č.1, 1329.
- DRBOHLAV, D., 1990c: Město a venkov v preferencích pražských středoškoláků. In: *Problémy rozvoje venkovského osídlení malých a středně velkých měst Československa a jejich demografické struktury*. Sborník semináře VÚVA. Praha, 61–66.
- DRBOHLAV, D., 1992: Kam a proč? Regionální a sídelní preference obyvatelstva Prahy. *Demografie*, roč. 34, č. 1, 40–51.
- DRBOHLAV, D., BLAŽEK, J., 1990: Regionální a sídelní preference, výsledky dotazníkového šetření středoškoláků ve vybraných 11 okresních městech České republiky. (Výzkumná zpráva). GGÚ Praha, ČSAV, 91s.
- ELIÁŠ, P., 2008: Komplexná sídelno-geografická analýza mesta Vranov nad Topľou. - [Diplomová práca]. Univerzita Komenského v Bratislave, Prírodovedecká fakulta, 128s. + 12s. príloh.
- HRDLÍČKA, M., 1983: Preference sídelných prostorů Čech. *Demografie*, roč. 25, č. 1, 48–58.
- ILLNER, M., 1986: Sídelní preference obyvatel a životní prostředí. In: *Sociologické a ekonomické souvislosti ekologického problému*. Československá sociologická společnost při ČSAV Praha, 36–38.
- JURIŠ, M., 2007: Geografia mesta Pezinok. [Diplomová práca]. Univerzita Komenského v Bratislave, Prírodovedecká fakulta, 116s.
- KOTAČKA, L., 1974: Preference základních typů sídel. *Rozbor výsledků průzkumu reprezentativního vzorku obyvatelstva ČSSR*. VÚVA Praha, 127s.
- KOTAČKA, L., 1976: Preference sídelních typů mezi obyvatelstvem ČSSR. In: Musil, J., ed.: *Otázky urbanizace I*. VÚVA Praha, 141–161.
- KUSÝ, I. a kol., 1982: Sociálne aspekty sídelnej migrácie Bratislavy. Ústav stavebníctva a architektúry SAV Bratislava, 81s.
- MRKLASOVÁ, M., 1988: Migrační a sídelní preference ústeckých středoškoláků. *Demografie*, roč. 30, č. 4, 323–328.
- SEDLÁK, M., 1998: Postavenie Kežmarku ako centra osídlenia. [Diplomová práca]. Univerzita Komenského v Bratislave, Prírodovedecká fakulta, 86s.
- SIWEK, T., 1988: Území Československa očima studentů geografie. *Sborník československé společnosti geografické*, roč. 93, č. 1, 31–37.
- SLAVÍK, V., 1997: Sídelnogeografické aspekty rozvoja regiónov na príklade regiónu Záhorie a mesta Skalica. In: *Aktuálne problémy regionálneho rozvoja*. IROMAR, Ekonomická fakulta UMB Banská Bystrica, 177–183.
- SLAVÍK, V., 2000: Pohraničný región Skalica a cezhraničná spolupráca. *Životné prostredie*, roč. 34, č. 1, 25–29.
- SLAVÍK, V. a kol., 1994: Postavenie Skalice ako centra osídlenia (Expertízna analýza). Prírodovedecká fakulta UK Bratislava, 153s.
- SLAVÍK, V., DRAHOŠOVÁ, V., HOFERKA, M., ZAJÍČKOVÁ, M., MICHALOVIČ, P., GAJDA, J., 2000: Vínná cesta – Záhorie. Výskumná správa. Záhorské múzeum Skalica, 102s.
- SLAVÍK, V., SEDLÁK, M., 1997: Sídelné a regionálne preferencie žiakov stredných škôl v Skalici.

- Acta Facultatis Rerum Naturalium Universitatis Comenianae. Geographica, 40. Univerzita Komenského Bratislava, 40–53.
- SLAVÍK, V., SEDLÁK, M., 2000: Sídlné a regionálne preferencie žiakov SŠ v Kežmarku. Urbánne a krajinné štúdie No. 3. Prešov. Filozofická fakulta Prešovskej univerzity, 183–191.
- SLAVÍK, V., SKLENÁŘ, P., VAJLA, E., HLAVATÝ, J., 1998: Napojenie regiónu Skalica na Baťov kanál a rieku Moravu. Inward II. Mestský úrad Skalica, Skalica, 51s.
- ŠIMONOVÁ, J., 1995: Postavenie Banskej Štiavnice ako centra osídlenia. [Diplomová práca]. Univerzita Komenského v Bratislave, Prírodovedecká fakulta, 140s.
- ZIMANOVÁ, E., 1999: Sídlné a regionálne preferencie študentov Prírodovedeckej fakulty UK v Bratislave. [Diplomová práca]. Univerzita Komenského, Prírodovedecká fakulta, Bratislava. 79s. + 3 mapové prílohy.

Príspevok bol pripravený v rámci grantového projektu VEGA 1/3048/06: Suburbanizácia najväčších miest SR ako súčasť suburbanizačného procesu v strednej Európe.

The Settlement and Regional Preferences of Students of the Secondary Schools in the Town of Skalica in 2008

Vladimír SLAVÍK, Róbert GRÁC, Tomáš KURTA

Summary: The analysis of settlement and regional preferences of students of high schools in Skalica in year 2007 presents the original results which could be compared with another research realized in town of Skalica in year 1996 and research realized of recent period in another cities. Positive change is an expressive increase of preference-points for town of Skalica and generally better perception of localities situated in region of Zahorie and simultaneously decreasing unpreferences-points of the biggest cities of the Slovak Republic – Bratislava and Košice. More detailed analysis will be a part of wider conceived research of settlement and regional preferences of students of high schools in town of Skalica and it will be a part of comparative analysis, which will summarize research realized in another cities of the Slovak Republic. In 2009 we plan to realize similar research at three selected universities in the Slovak Republic.

Adresy autorov:

doc. RNDr. Vladimír Slavík, CSc.
Katedra humánnej geografie a demogeografie,
Prírodovedecká fakulta,
Univerzita Komenského
Mlynská dolina, 842 15 Bratislava
slavik@fns.uniba.sk

Mgr. Róbert Grác
Katedra humánnej geografie a demogeografie,
Prírodovedecká fakulta,
Univerzita Komenského
Mlynská dolina, 842 15 Bratislava
grac@fns.uniba.sk

Mgr. Tomáš Kurta
Katedra humánnej geografie a demogeografie,
Prírodovedecká fakulta, Univerzita Komenského
Mlynská dolina, 842 15 Bratislava
kurta@fns.uniba.sk